

# Sep Reguloj de Vimalakirti (2)

## de HISAMATSU Shin'ichi

El *Hisamatsu Shin'ichi Chosakushū* (Verkaro), Vol. VI (Risōsha, Tokyo, 1973; reviziita eldono, Hōzōkan, Kyoto, 1994), pp. 113-119. La japana teksto antaŭe aperis en la monografo *Yuima Shichisoku* (Sep Reguloj de Vimalakirti) (FAS-Societo, Kyoto, 1960). Originale ĝi estis serio da *teikō*-paroladoj donitaj en retrigoj ĉe Gakudō Dōjō (antaŭa nomo de FAS-Societo) cirkaŭ 1955.

### PARTO UNU: RIPOZA SIDO

#### Manifesti la aferojn de la ordinara homo sen forĝeti la Dharmo-Vojon

Mi dezirus fari *teikō*-paroladojn pri sep reguloj, kiujn mi elprenas el la *Vimalakirti-Sutro*. Por la unua, mi volus trakti "ripozan sidon" (*yenzuo*, Jp. *enza*), kiu estas predikita en la Ĉapitro pri "Disĉiploj." Mi decidis komencigi per tiu ĉi termino, ĉar Vimalakirti priskribas ĝin kiel "Manifesti la aferojn de la ordinara homo sen forĝeti la Dharmo-Vojon," -- esprimo mencita en mia antaŭparolo. Mi kredas, ke tiu ĉi esprimo estas la plej esenca en nia hodiaŭa praktiko de la budha-vojo. Krome, eĉ se ne temas pri la budha vojo ĝi estas la plej taŭga esprimo por nia plejalta estomaniero. Nia FAS-Societo emfazas "rektan sidon" (*tanza*) kiel parton de nia praktiko. Tial ni bezonas havi klaran komprenon de la vera signifo de tiu ĉi rekta sido, surbaze de profunda esploro. Se ne, ni ne povus ĝuste praktiki la gravan praktikon de la FAS-Societo. Malsamaj homoj havas malsamajn opiniojn koncerne al la signifo de rekta sido, kaj la budhismo dum sia longa historio efektive ne limigis sin al nur unu senco. Tial estas des pli necese por ni klarigi ties veran signifon.

Se temas pri la ĝusta maniero de rekta sido, ni kutime pensas pri la detalaj instruoj pri la ĝusta fizika pozicio kaj mensa sinteno, kiuj troviĝas en *Zazen-Manlibroj* (*Zazengi*). Dōgen nomas la kondiĉon de koro kaj korpo, kiun ni atingas en rekta sido, "korpo kaj koro defalintaj." Oni en budhismo ĝenerale mencias tion per la vorto nirvano aŭ sunjato (malplenecon). Tiу ĉi plejalta metodo de rekta sido signifas, eniri en la nirvanon sen detrui la korpon al ni donitan de niaj gepatroj. Kiel la plejalta nivelo de rekta sido, nirvano estas nenio, kio estas atingebla nur post la morto de la korpo. Male, ĝi estas io esprimita per la vortoj "ĉi-monde eniri en aŭtentikiĝon."

### II

La rekta sido, kiu estas indikata per "ĉi-monde eniri en aŭtentikiĝon," ne devas esti limigita al la fizika pozicio kaj trankvila koro montritaj en *Zazen-Manlibroj*. Kiel indikas la frazo "La Dharmo estas for de formo," en rekta sido ekzistas nenia formo fizika, neniaj pensoj, nenia koro aŭ konscio. Mallonge ĝi devas esti senforma ambaŭ korpe kaj mense.

Tial, en la Ĉapitro "Disĉiploj" Vimalakirti riproĉas Sariputra, kiu estas kviete sidanta en la arbaro. Vimalakirti diras: "Ripoza sido signifas, ke la korpo kaj koro ne aperas en la tri mondoj."

Ke korpo kaj koro ne aperas en la tri mondoj, tio signifas, ke ĉar [la sido estas] senforma, tial tie ekzistas nenia formo de korpo aŭ koro. Ĝuste ĉi tion mi ofte nomas "nenieco orienta" (*tōyōteki mu*), "memo-subjekta nenieco," aŭ "nenieca memo-subjekto."

Ĉar tie ekzistas nenia korpo kaj koro, tial ankaŭ ne ekzistas interno nek ekstero, nek mezo. Vimalakirti tion priskribas kiel: "ne resti en la koro, nek esti eskter ĝi; tio nomiĝas ripozido."

Vera rekta sido estas ne-interno kaj ne-ekstero, kaj tial restas nenio limigita aŭ determinita. Ĝi ne estas "io" ajn. Tio estas, la memo de rekta sido estas trans ĉiu determino; tiuseance ĝi povas esti libera kaj mem-resta en la plejalta senco. Ne estante io ajn, ĝi estas liberita el ĉio -- el vivo-marto, el pasioj malbonaj, el ĉiuj kondiĉoj, eĉ el la diversaj budhoj. Ĉi tion oni en budhismo nomas la memo emancipita. Rekta sido ebligas al ni liberigi el ĉiuj ligoj. Tio estas homa liberigo en la plejalta kaj absoluta senco. Per rekta sido ni povas fariĝi homoj vekitaj, kiuj efektive konscias pri sia budheco.

Diversaj budhismaj esprimoj, kiuj respondas al la *via negativa* -- ekz. "reiri al la origino" en la Kegon-Budhismo, "la ir-aspekto" en la purlanda budhismo, "la pordego de forbailado" en zeno -- estas nenio krom la rekta sido en tiu ĉi senco. La simpla esprimo, kiu malfermas la "Voton de la Homaro" de nia societo: "Tute serena/ Ni vekiĝu al nia vera memo," prezentas tiun ĉi mem-vekitecon efektivigitan ĉe la rekta sido.

### III

Tamen, se la memo de rekta sido estas nur io, kies korpo kaj koro estas defalintaj, aŭ se ĝi simple ne lasas korpon kaj koron aperi en la tri mondoj, tiam ĝi ankoraŭ ne povas nomiĝi vera sido. Ĉar, kiel [vi vidas el la fakteto, ke] mi nomas ĝin nenieca memo-subjekto, la korpo-kaj-koro-defalintaj, kiuj estas atingita en rekta sido -- alivorte, nirvano aŭ sunjato aŭ nenieco -- devas esti efektive funkciis kiel memo-subjekto. En budhismo, nirvano kaj sunjato foje konsideriĝas simple kiel kvieteco aŭ kiel sereneco sen formo mensa aŭ fizika. Sed tio nur estas vana sunjato, obstina nenieco; ĝi estas tute alia ol vera nirvano. Se nirvano nur estus tia, tiam ĝi haus nenian rilaton kun efektivaj homaj efektivecoj; ĝi estus nura eskapo.

Tamen la rekta sido ofte estas miskomprenata en tiu ĉi maniero. Zeno severe kritikas ĝin kiel la "malbonan zenon de silenta iluminado," aŭ kiel "logadon en la kaverno de la ogro." Pro tio, ke Sōtō-Zeno emas degeneri en tian praktikon, la ĉina zen-majstro Dahui (Jp. Daie Sōkō, 1089-1163) kulpigis ĝin kiel la malbonan zenon de silenta iluminado, kaj pli malfrue la japana zen-majstro Hakuin severe ĝin kondamnis. Trafite, tia zeno estas la zeno de la morta. Sidante tiel kviete sen movi brakojn kaj gambojn, la mortinto vere estas nenio alia ol arbo aŭ roko.

Zenaj vortoregistraĵoj foje priskribas la kondiĉon de *zazen* per la vortoj "same kiel arboj kaj rokoj," sed tio volas esprimi la sen-koran aspekton de korpo kaj koro defalintaj; ĝi neniel elcerpas [la tutan karakteron de] la memo de rekta sido. Tiuj sen-koraj "arboj kaj rokoj" en efektiveco devas esti nia memo kiu estas nenieco, sin determinante kiel ĉiujn estaĵo-pensojn dum sia funkciado [en realaj situacioj]. Nur tiam tio povas esti la momo-subjekto, la fonto de

ciuj efektivaj funkcioj. Tiu memo de korpo kaj koro defalintaj devas esti la memo senforma, la subjekto kiu estigas ĉiujn funkciojn senobstakle kaj mem-reste.

#### IV

Budhismo konsideras nirvanon kiel saĝo-korpon, kiu signifas la memo-subjekton vekiĝintan al nirvano. Ĝi nomiĝas "korpo," ĉar ĝi estas la memo-subjekto kiel fonto ekipita per ĉiuj funkcioj. Vimalakirti diras "manifesti ĉiujn aktivadojn sen forjeti la nirvanon." Per tio li signifas, ke nirvano estas la memo-subjekto, kaj ke el tio leviĝas ĉiuj funkcioj.

Tial, ripoza sido ne simple estas io absolute negativa, kiu igas korpon kaj koron malaperi de la tri mondoj. La esenco de la ripoza sido estas, ke nirvano sen korpo kaj koro funkciias kiel nia vera memo, kaj el tio ĉi ni faras ĉiujn funkciojn kreive kaj aktive, libere kaj memreste. La samon diras la jena frazo en la Ĉapitro pri "Vidi la Viv-estaĵojn": "Starigi ĉiujn Dharmojn el la fonto sen io sur kiu resti." Tio ĉi estas la vera signifo de ripoza sido, kaj en tiu ĉi senco ni komprenas la frason "Tute serene/Ni vekiĝu je nia vera memo" [la komencaj vortoj de la Voto de la Homaro].

Sekve, vekiĝi al la vera memo estas vekiĝi al la memo senforma kiu, kreante ĉiujn formojn, funkciias ĝuste kiel la granda oceano. Ĝi estas senforma kiom ĝi estas libera el la formoj de la ondoj, kaj tial aperigas milojn da ondoj sur sia supraĵo sen lasi iun postsignon. Tio estas la vera sido, en kiu ĉiuj niaj funkcioj neapartiĝas el sido; tio estas kio ebligas al ni "esti la mastro de ĉiuj situacioj," laŭ la vortoj de la ĉina Zen-majstro Linji (d. 866)

*La Kanto de Vekiĝo* diras, "Marŝi ankaŭ estas zeno/ Sidi ankaŭ estas zeno/Parolante aŭ estante en silento, moviĝante aŭ trankvile/ La subjekto estas pac." Denove Linji proklamas: "La koro-dharmo penetras ĉiujn dek direktojn." Tiu ĉi zeno, tiu ĉi koro-dharmo, estas nenio alia ol la vera sido supre priskribita. Sido, kiu okazas nur kiam vi estas efektive en la sidpozicio kaj perdiĝas kiam vi ekstaras, estas nur specifa formo de korpo kaj koro; tio ne povas esti la sido kiel la subjekto de ĉiuj funkcioj. Se vi vere "sidas bone," via sido ne estas perdita eĉ en moviĝo; ĝi fariĝas pli kaj pli profunda kaj firma en la mezo de ĉiuj moviĝoj. Tia praktiko ebligas al ni funkcipli kaj pli serene, por ke ni faru rapidajn kaj taŭgajn respondeojn al la ĝangigmaj, kapturaj efektivecoj de la mondo, kaj "konstruu mondon, kiu estas kaj vera kaj feliĉa" [laŭ la konkludo de la Voto de la Homaro de FAS-Societo].

Tamen, se sido, kiel oni ofte pensas, estas nur rifuĝejo por eviti la ĝenojn de la mondo, aŭ statika "senventejo" nekapabla funkcipli kiel kreiva fonto en la konstruo de la mondo, tiam ĝi estas eskapo -- ĝi estas io kvalite malsama ol tio, kion oni nomas sido. Sido devas ne esti ligita de io ajn ekzistanta aŭ kreita, nek de sia propa aktiveco de kreado. Pro tio, la vera sido devas esti la pozitiva, aktiva subjekto-fonto, kiu senobstakle, mem-reste kaj senlace kreas por ĉiam la historion kiu estas kaj vera kaj feliĉa. Progreso en scienco, teknologio, kaj socia organizo estas tute beninda kiel signo de homa evoluo kaj historia disvolviĝo. La ofta kodamno de tiu ĉi progreso kiel la kaŭzo de nehomigado, akompanita de senpotencaj vokoj kiel "reiru al la naturo," okazas pro manko de vera sido. La vera sido ne plu povas esti limigita al kvietaj lokoj kiel montoj kaj monakejo; ĝi devas esti ĝuste en la mezo de kreado de la historio kaj konstruado de la mondo. Konstruo de la mondo per tiu ĉi sido kiel la subjekto, estas la vera

signifo de ripoza sido: en la vortoj de Vimalakirti, tio estas, "manifesti la aferojn de la ordinara homo sen forĝeti la Dharmo-Vojon."

*Tradukis tradukkato, 1998-5-1*